

Dva su razloga što je Gašparović izdvojio roman *Iusušena kaljuža*: prvi je žanrovske naravi, drugi je teorijski i u vezi je s prvim razlogom. Razmatrajući elemente aktancijskog i konstrukcijskog sustava Gašparović ni u tim segmentima ne zaboravlja komplementarne kontekste odgonetavanja smisla Kamovljeva romana kao samostalnog literarnog entiteta, ali i ostalih važnih segmenata njegova opusa i relacija prema hrvatskoj i europskoj prozi.

Poseban je problem u proučavanju Kamovljeva djela njegov dramski opus. Njime se Gašparović počeo baviti prije 15-ak godina i početka mu se nametalo pitanje u kojoj su mjeri dramski tekstovi J. P. Kamova zapravo literatura za čitanje a koliko imaju scenskih pretpostavki. "Razrješenju" toga pitanja pridonose nove kazališne tendencije i u tom svjetlu valja čitati Kamovljevu literarnost i njegovu sceničnost u dramskome opusu. U odjeljku o Kamovljevim dramama Gašparović, uz ostalo, demantira neke tipologije (Čerinine, na primjer) njegovih dramskih tekstova, analizira važnije idejne i formalne poticaje te problematizira pitanje u kojoj mjeri struktura Kamovljeva dramskog pisma može korespondirati sa suvremenošću.

Nedvojbeno, knjiga *Kamov, apsurd, anarhija, groteska* Darka Gašparovića daje dosad najcjelovitiji pristup djelu Janka Polića Kamova. Pritom je ne valja kritički promatrati samo u obzoru proučavanja djela toga *enfant terrible* hrvatske književnosti, već i u obzoru književnoteorijskom i književnopovijesnome. Stoga valja i ovdje, na kraju, naglasiti komplementarnost metodâ i njihovu uspješnu realizaciju u tumačenju Kamovljeva djela.

Milorad Stojević

Goran Kalogjera:

KNJIŽEVNIK U SJENI

Biblioteka "Val", Rijeka 1989.

Tomićevo književno djelo, koje nije malo a ni književno bezvrijedno, nosi nad sobom teško breme Šenoine veličine, od kojeg se, zahvaljujući nekim kritičarima neće nikada ni osloboditi, ako se ne dokaže suprotno. Potaknut najvjerojatnije književnom kritikom koja je većinom bila nesklona Tomiću, a čime se osobno nije složio, Goran Kalogjera se upustio u temeljito "provjetranje" Tomićeva opusa, čiji je cilj literarna rehabilitacija ovoga hrvatskoga književnika 19. stoljeća. Kalogjera je ovu monografiju koncipirao tako da je u nekoliko poglavlja obuhvatio sve aspekte Tomićeva književnog djelovanja - dramsko stvaralaštvo, kritice i pripovijetke, povijesne romane, članke, feljtone i kritike, pjesništvo i društveni roman *Melita*. Autor je čitaocima predočio odnos književne kritike prema književnom djelu Josipa Eugena Tomića, kojoj je u zaključku suprotstavio svoje viđenje ovoga pisca. Imajući na umu mišljenje Miroslava Šicela da do pojave takvih nejedinstvenih stavova i ocjena određenoga književnog opusa ili pojedinih djela dolazi kad je riječ o piscima koji se nisu sami u svom djelu uspjeli ostvariti kao potpune i originalne stvaralačke ličnosti, Kalogjera se ipak žestoko suprotstavio svima onima koji su Tomića vrednovali kao "aristokratskog poľtrona i birokratskog karijerista", "nerodenog dramatika", "Šenoina epigona", "neumjetnika"... Kalogjera ga, naimе, doživljava prvenstveno kao kvalitetnoga književnika. Tome u prilog ističe neosporne literarne vrijednosti Tomićevih romana, prvenstveno *Zmaja od Bosne* i *Udovice*, historijsku pripovijest *Krvavi pir*, komedije *Bračne ponude* i *Zatečni ženik*, pučku dramu *Pastorak*, novele *Na vozu* i *U produženom tečaju*, te izuzetno uspjeli društveni

roman *Melita*. Ocjenjujući Tomićev književni rad i njegovu književnu fizionomiju Kalogjera zaključuje da je on pripadao onoj generaciji hrvatskih književnika koja je dala osnovno obilježje književnosti 70-ih i 80-ih godina prošloga stoljeća. Stoga je, zaključuje Kalogjera, i Tomićev književni rad odraz takve književne klime. U njemu se isprepliću pseudoromantično, sentimentalno, naivno i nestvarno s uočljivim realističkim tendencijama, analizama socijalne problematike čovjeka i društva.

Odbacujući stavove onih koji u Tomiću vide (ili su vidjeli) propagatora domaće književnosti, epigona i stvaraoca bez snage i moći da se nametne svojem vremenu, Kalogjera je nakon temeljite analize Tomićeva opusa ostao blizak onim književnim kritičarima koji su u njemu pronašli umjetnika a ne jeftinog zabavljača. U svakom slučaju nakon Štamparova i Šicelova viđenja Tomićeva djela, Kalogjera nam svojom monografijom nudi još jedno, afirmativno i znanstveno utemeljeno.

Diana Stolac

Mirjana Strčić:

ISTARSKA PJESMARICA ANTOLOGIJA HRVATSKOG PJESNIŠTVA ISTRE 19. I 20. STOLJEĆA Knjiga 1 i 2

Čakavski sabor - Pula, Pula 1989.

TEMELJI KNJIŽEVNE EPOHE SVEĆENICI U HRVATSKOM NARODNOM PREPORODU ISTRE I KVARNERSKIH OTOKA

*Istarsko književno društvo "Juraj Dobrila".
Novinsko-nakladničko poduzeće "Glosa", Pazin -
Rijeka 1994.*

Počevši od 1967. godine kada je objavila svoj prvi prilog (o knjizi Milana Crnkovića *Dječja književnost*) pa do naših dana Mirjana Strčić objavila je impozantno velik broj recenzija, članaka, eseja i studija iz hrvatske književnosti (ali i iz drugih južnoslavenskih literatura), priredila niz izdanja djela hrvatskih pisaca, a svojim je priložima u raznim zbornicima i edicijama - od Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti do Leksikografskog zavoda "Miroslav Krleža" - zaokružila svoj dosadašnji stručni i znanstveni habitus koji je, bez dvojbe, svrstava u red danas vrlo zapaženih književnopovijesnih pregalaca u području, posebno hrvatske, književne historiografije.

Dvije su bitne činjenice odredile književnoznanstveni put Mirjane Strčić. To je, u prvom redu, hrvatska povijesnoknjiževna tradicija (Antun Barac, Mihovil Kombol) iz koje je crpila svoja prva znanja i metodološke postupke, i drugo: jasno opredjeljenje za proučavanje hrvatske književnosti s područja Istre i Hrvatskog primorja tijekom 19. i 20. stoljeća.